30. međunarodna znanstvena konferencija

Nacionalne manjine, migracije i sigurnost

Brijuni – Hotel "Neptun"
07–09. 09. 2026.

KNJIGA SAŽETAKA

30th international scientific conference

National minorities, migration and security

Brijuni Islands – "Neptun" hotel,
7–9 September 2026

BOOK OF ABSTRACTS

1. **Luka Brkić**, Sveučilište LIBERTAS, Zagreb

Asimetrija moći i globalno gospodarstvo: u potrazi za novom političkom ekonomijom

Asimetrija moći oblikuje funkcioniranje suvremenog globalnog gospodarstva. Brojni ekonomisti odbacuju ulogu takvih asimetrija jer ima malo prostora za moć u uvjetima savršene konkurencije i savršene informacije. Međutim, u stvarnom svijetu, asimetrije moći ima u izobilju. Rekordne razine nejednakosti i slabi izgledi za zaradu u slučaju mlađih, manje obrazovanih radnika nagrizaju temelje liberalnih demokracija. Pravila na kojima se temelji globalizacija očajnički trebaju reforme. Ti problemi iziskuju odvažne reakcije. Ipak, čini se da su mainstream ekonomisti uglavnom zaokupljeni marginalnim rješenjima – malo poreznog zakona, malo poreza na ugljik, malo subvencija za plaće – ostavljajući netaknutim strukture moći koje preuzimaju rizik ekonomske igre. Trumpova administracija je strugnula masku i pokazala da je globalni poredak predvođen SAD-om neodrživ. Kako bismo obnovili ideju međunarodnih odnosa temeljenih na pravilima, trebat će nam novi filozofski temelj i pravednije institucije.

2. **Vladimir N. Cvetković**, Fakultet bezbednosti, Univerzitet u Beogradu

Policentrični poredak i multipolarna ideologija

Ideologija multipolarnosti i policentrična raspodjela geopolitičke moći dvije su strane historijskog stanja nastalog na ruševinama kratkotrajućeg unipolarnog poretka. Realnost raspršene svjetske moći i recepcija ravnopravnih kultura/civilizacija podrazumijevaju uspostavljanje djelotvornog međunarodnog foruma koji bi bio sposoban artikulirati i regulirati protokole globalne sigurnosti. Postojeće međunarodne organizacije (UN) i institucije zapadne provenijencije (MMF, STO, Svjetska banka i dr,) postojano gube kapa-

citet da djeluju u tom pravcu, pa ipak, one i dalje opstaju jer su drugi mehanizmi (BRICS, SCO itd.) tek u povoju i nemaju snagu univerzalne prihvatljivosti. U epohi rane i zrele modernosti kada su slični mehanizmi bili tek u povoju (Vestfalski mir, Sveta alijansa, Liga naroda), takvo stanje stvari je bilo uzrok globalnih sukoba: najprije u relativno ograničenom opsegu (Tridesetogodišnji rat, Sedmogodišnji rat, Napoleonovi ratovi, Opijumski ratovi, Krimski rat, Rusko-japanski rat), a potom i u „svjetskim" razmjerima (Prvi i Drugi svjetski rat). Sreća i ujedno prokletstvo nas postmodernih jest činjenica da je u međuvremenu izumljeno nuklearno oružje, za sada jedini relativno pouzdani garant obuzdavanja glavnih aktera u borbi za svjetsku premoć. Otuda važnost institucionalnog održavanja klasične „ravnoteže snage" na globalnom nivou koji se nastoji legitimirati vrijednosno neutralnim ideološkim konceptom multipolarnosti.

3. **Petar Popović**, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu

The Transformation of Peacemaking in the Post-Liberal International Order

There is currently no peace in Ukraine in sight, yet the various peace initiatives and negotiation formats that have emerged since 2022 reveal important transformations in contemporary peacemaking practices amid the crisis of the Liberal International Order (LIO). This paper builds upon ongoing research on post-liberal peacemaking and argues that emerging peace initiatives are increasingly oriented not toward conflict resolution, but toward conflict management. Rather than aiming to eliminate the underlying causes of conflict or establish a stable liberal peace, contemporary mediation efforts often seek to stabilize status quo, reduce violence, freeze frontlines, and manage geopolitical competition. The paper examines different modalities of conflict management (CM), particularly concepts identified in the literature as "authoritarian conflict management" and "revisionist conflict management".

Through a comparative analysis of Russia, the United States, and selected intermediary actors such as Gulf states, the presentation identifies several recurring patterns characteristic of post-liberal peacemaking practices.

First, these initiatives frequently involve the rejection or marginalization of multilateral institutions and universalist liberal frameworks in favor of ad hoc, transactional, and leader-driven diplomacy. Second, mediators increasingly rely on the use or threat of the use of force as an integral component of mediation itself. Third, instead of the international legal norm of impartiality, mediation is openly tied to concrete geopolitical, economic, and strategic interests of mediating powers. Finally, mediators increasingly seek to extract economic, infrastructural, or political benefits from the peace process itself, turning "peace" into a mechanism for the stabilization and management of conflict rather than its resolution. The presentation situates these developments within broader debates on the future of peace, mediation, and order in an emerging post-liberal international system.

4. **Nemanja Purić**, Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Beogradu

Suvremene tendencije u međunarodnom organiziranju – proces deformalizacije međunarodnih organizacija i alternative

Međunarodno institucionalno pravo, iako na visokom stupnju razvoja, suočava se sa dva bazična problema. Prvo, autori nisu u mogućnosti da pruže definiciju koja bi obuhvatila sve međunarodne organizacije i drugo, da precizno odrede njihov broj. Pored mnogobrojnih pokušaja autora i institucija da na adekvatan način definiraju pojam međunarodne organizacije i selektiraju konstitutivne elemente, izostala je dovoljno inkluzivna definicija koja bi obuhvatila sve entitete u svijetu međunarodnog organiziranja.

Posljedično, bez adekvatnih kriterija nije moguće utvrditi točan broj aktivnih međunarodnih organizacija. Dodatno, veliki broj neaktivnih međunarodnih organizacija potiče države da u međunarodnim odnosima adresiraju probleme suradnje unutar međunarodnih institucija.

Suvremeni autori identificiraju krizu međunarodnih organizacija. Rast broja novih međunarodnih organizacija dostigao je svoj plato, dok se istovremeno može identificirati snažan rast novih neformalnih oblika organiziranja. U tom smislu, države se u suvremenim međunarodnim odnosima radije okreću neformalnoj suradnji u cilju izbjegavanja prethodno identificiranih problema u radu međunarodnih organizacija. Međutim, u određenom broju slučajeva, ukoliko se neformalna suradnja tokom proteka vremena pokaže efikasnom, države učesnice se odlučuju na proces institucionalizacije. Na taj način neformalni oblici organiziranja dobivaju institucionalne karakteristike tipičnih međunarodnih organizacija. Kako je u pitanju suvremena tendencija u kojoj se mogu identificirati zakonitosti, novonastale entitete možemo okarakterizirati kao međunarodne organizacije novog tipa.

Rad ispituje kvantitativne karakteristike ove tendencije u suvremenom organiziranju kao i osobenosti ove vrste međunarodnih organizacija. Istraživanje se fokusira na njihovo definiranje i interakciju sa različitim pristupima definiranja pojma međunarodna organizacija. Kvantitativnom metodom ispituje se njihova relevantnost u svijetu međunarodnog organiziranja kao i zakonitosti u procesu institucionalizacije. Kvalitativno, istraživanje analizira institucionalne aspekte koji međunarodne organizacije novog tipa čini efikasnijim i poželjnijim za države u usporedbi sa tipičnim međunarodnim organizacijama.

5. **Alen Tahiri**, ravnatelj Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske i nacionalni koordinator za suzbijanje trgovanja ljudima

Trgovanje ljudima kao sigurnosni izazov 21. stoljeća: od međunarodnih standarda do nacionalnih institucionalnih mehanizama zaštite ljudske sigurnosti

Trgovanje ljudima predstavlja jedno od najtežih kršenja ljudskih prava i jedan od najsloženijih sigurnosnih izazova suvremenoga doba. Njegova transnacionalna narav, prilagodljivost kriminalnih struktura, uporaba digitalnih tehnologija te sve sofisticiraniji oblici vrbovanja i iskorištavanja zahtijevaju odgovor koji nadilazi tradicionalne granice nacionalnog i kaznenopravnog djelovanja.

Polazeći od neposrednog iskustva Republike Hrvatske u koordinaciji nacionalnog odgovora na trgovanje ljudima, izlaganje analizira suvremene mehanizme zaštite ljudske sigurnosti u kontekstu međunarodnih i europskih standarda te njihovu provedbu na nacionalnoj razini. Posebna se pozornost posvećuje međuinstitucionalnoj i međunarodnoj suradnji, identifikaciji i zaštiti žrtava te povezivanju sigurnosnih, pravosudnih, socijalnih i ljudskopravaških aspekata djelovanja.

Poseban izazov predstavljaju djeca i druge ranjive skupine, kao i promjena prostora u kojem se odvijaju vrbovanje i iskorištavanje. Digitalno okruženje omogućilo je da fizička udaljenost više ne predstavlja prepreku počinitelju: vrbovanje može započeti u jednoj državi, komunikacija se može odvijati iz druge, a do iskorištavanja može doći na trećoj lokaciji.

Središnja je teza izlaganja da se prostor trgovanja ljudima mijenja brže od tradicionalnih institucionalnih obrazaca njegova prepoznavanja i suzbijanja. U tom kontekstu potrebno je preispitati dostatnost postojećih nacionalnih, europskih i međunarodnih mehanizama te razvijati brži, koordiniraniji i preventivno usmjeren odgovor.

Učinkovito suzbijanje trgovanja ljudima stoga više nije moguće promatrati isključivo kao pitanje kaznenog progona počinitelja. Ono mora biti shvaćeno kao pitanje ljudske sigurnosti, zaštite ljudskog dostojanstva i sposobnosti institucija da pravodobno prepoznaju, spriječe i zaustave iskorištavanje čovjeka – neovisno o tome gdje se ono fizički ili digitalno odvija.

6. **Luka Mađerić**, predstavnik Republike Hrvatske u Ekspertnoj skupini Vijeća Europe za suzbijanje trgovanja ljudima (GRETA)

Suzbijanje trgovanja ljudima u svrhu radnog iskorištavanja u svjetlu Konvencije Vijeća Europe

Trgovanje ljudima u svrhu radnog iskorištavanja predstavlja sve izraženiji oblik ovog fenomena, što potvrđuju i statistički podaci sadržani u izvješćima GRETA-e. Njegovo suzbijanje otežavaju različita tumačenja radnih standarda i radnog iskorištavanja, nespremnost žrtava na prijavljivanje i svjedočenje te potreba za koordiniranim djelovanjem države, civilnog društva, sindikata i privatnog sektora. Učinkovita prevencija zahtijeva proširenje nadzora ilegalnog rada na sve gospodarske sektore, uključujući kućanski rad, neformalno gospodarstvo i radnike bez reguliranog statusa, kao i kvalitetno radno zakonodavstvo i učinkovite inspekcijske nadzore. Posebnu važnost imaju rano prepoznavanje potencijalnih žrtava, razvoj jasnih i ujednačenih indikatora te uspostava nacionalnog referalnog mehanizma s jasno definiranim ulogama svih relevantnih dionika.

Važan segment prevencije predstavlja ekonomsko i društveno osnaživanje ranjivih skupina kroz zapošljavanje, obrazovanje, zdravstvenu i pravnu pomoć te psihološku i materijalnu potporu. U odnosu na radnike migrante potrebno je osigurati pravodobne informacije prije i nakon migracije, besplatno savjetovanje te učinkovitu zaštitu njihova radnog statusa i prava. Posebno je važan nadzor agencija za zapošljavanje i posredovanje radi sprječavanja prijevara, dužničkog ropstva i drugih oblika iskorištavanja. Smanjenje potražnje zahtijeva

mjere usmjerene na poslodavce, potrošače i agencije za zapošljavanje, uključujući odgovornost za korištenje rada žrtava trgovanja ljudima, jačanje radnih standarda i transparentnost lanaca opskrbe. Posebnu pozornost potrebno je posvetiti djeci iz ranjivih skupina te osposobljavanju stručnjaka za njihovu zaštitu i pravodobno prepoznavanje rizika od trgovanja ljudima.

7. **Tomislav Ramljak**, ravnatelj Centra za nestalu i zlostavljanu djecu

Umjetna inteligencija kao sredstvo vrbovanja djece: novi rizici i sigurnosni izazovi

Izlaganje predstavlja kako se alati umjetne inteligencije mogu zloupotrijebiti za uspostavljanje kontakta s djecom, izgradnju povjerenja i njihovo postupno vrbovanje u digitalnom okruženju. Poseban naglasak bit će na rizicima povezanima s generativnom umjetnom inteligencijom, lažnim profilima, automatiziranom komunikacijom, deepfake sadržajima i novim oblicima manipulacije i seksualne iznude. Sudionici će se upoznati s ključnim pokazateljima rizika, sigurnosnim izazovima za djecu, roditelje i stručnjake te mogućnostima prevencije i pravodobnog reagiranja.

8. **Robert Mikac**, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu

Beyond Open Warfare: Protracted Instability and Migration Pressures from Southeast Asia

This paper examines how protracted instability and low-intensity conflicts in Southeast Asia generate long-term migration pressures that increasingly shape mobility towards Europe. While dominant analyses of Southeast Asian migration often emphasize economic motivations or sudden humanitarian crises, this paper argues that everyday insecurity, unresolved political violence, and chronic institutional fragility are crucial but underestimated push factors.

The analysis focuses on selected cases of protracted instability, including Myanmar, Southern Thailand, and the Southern Philippines, where recurrent violence, militarization, ethnic tensions, and weak state protection create conditions of cumulative vulnerability. Rather than producing only immediate displacement, these contexts foster gradual migration strategies shaped by fear, uncertainty, and the erosion of livelihoods over time.

The paper also explores how these hidden drivers intersect with transnational migration networks and alternative routes towards Europe beyond traditional regional pathways. Drawing on a qualitative comparative analysis of conflict dynamics, secondary sources, policy reports, and migration data, the paper highlights how conflicts below the threshold of open warfare can generate significant cross-regional migratory consequences. It contributes to migration governance debates by emphasizing the need to account for less visible forms of insecurity in both academic and policy frameworks.

9. **Josef Kraus**, Faculty of Social Studies of the Masaryk University, Brno, Czech Republic

The Invisible Transit: How Protracted Conflicts in the Middle East Redraw Southeast Asian Migration Routes

The proposed contribution investigates the overlooked phenomenon of "invisible transit" by examining how protracted instability in the Middle East fundamentally alters the trajectories of Southeast Asian (SEA) migration to (not only) the European Union. While traditional analyses of SEA-EU mobility typically focus on direct push factors from the countries of origin, this contribution highlights the crucial role of third-country conflict zones. The Middle East hosts millions of SEA labor migrants who, upon the outbreak of regional crises or sustained geopolitical tensions, become invisible casualties. Trapped by restrictive legal frameworks, such as the

kafala system, and facing insurmountable migration-related debts, repatriation to Southeast Asia often proves economically ruinous or physically impossible.

10. **Miroslav Mareš**, Faculty of Social Studies of the Masaryk University, Brno, Czech Republic

Ukrainian – Roma minority in the Czech Republic within the context of the conflict in Ukraine

The article deals with the issue of migration of Roma from Ukraine to the Czech Republic as a result of Russian aggression against Ukraine. It focuses on the causes and selected consequences of this migration, including the impacts on the traditional Roma population in the Czech Republic and on anti-Roma attitudes in the Czech Republic. In this context, the author works with the concept of the so-called "double victimization", i.e., on the one hand due to Roma origin and on the other hand due to the migratory nature. Specific attention will be paid to the situation in Brno, where the situation worsened the most in 2022. The reaction of public administration and non-governmental human rights organizations to the situation will also be analyzed. The author will base his work on publicly available sources and field research (dominantly observation) of this phenomenon.

11. **Věra Stojarová**, Faculty of Social Sciences, Masaryk University

Social Mobilisation in the Czech Republic in Response to the War in Ukraine

This paper, which was co-authored with Josef Kraus and Petra Mlejnková, analyses the mobilization of Czech civil society in response to the Russian invasion of Ukraine, focusing on how selected non-governmental organizations framed the conflict in their pub-

lic communications. Drawing on framing theory and employing a qualitative content analysis of websites and Facebook posts, we explore the diagnostic, prognostic, and motivational frames used by six Czech NGOs across the first two years of the war. Our findings reveal a marked divergence between humanitarian organizations, which emphasized individual suffering and aid delivery without politicization, and initiatives aimed at purchasing military equipment, which engaged in explicitly political and moral framing. While the former largely avoided attributing blame or invoking democratic values, the latter employed war rhetoric and mobilized public support through appeals to collective security. The study also captures the temporal shift in public engagement and fundraising efforts, noting a decline in solidarity in the second year of the conflict. We argue that the framing strategies adopted by civil society actors were shaped both by their organizational identities and by the evolving political opportunity structures in the Czech Republic.

12. **Sanja Klempić Bogadi**, Institut za istraživanje migracija, Zagreb
& **Vladimir Nikitović**, Institut društvenih nauka, Beograd

Migracije kao čimbenik demografskih promjena Srba u Hrvatskoj

Usporedba podataka popisa stanovništva u Hrvatskoj od 1991. godine ukazuje na proces etničke homogenizacije, uz jasno izražen trend apsolutnog i relativnog smanjenja pripadnika nacionalnih manjina. Taj je proces najvećim dijelom posljedica drastičnog brojčanog smanjenja srpskog stanovništva. Suvremenu demografsku sliku Srba u Hrvatskoj obilježavaju dva temeljna procesa: depopulacija i demografsko starenje. Premda je prirodno kretanje negativno još od sredine 1980-ih, migracije, posebice one uzrokovane ratom imale su presudnu ulogu u oblikovanju demografskih procesa srpske manjinske zajednice u posljednjih trideset godina. Njihove neposredne posljedice očitovale su se u smanjenju ukupnog broja Srba i promjenama demografskih struktura, no njihov je utjecaj i dugo-

ročan te se i desetljećima kasnije odražava na prirodno kretanje, strukture i druge demografske pokazatelje. Cilj rada je analizirati utjecaj migracija na demografske promjene Srba u Hrvatskoj. Za potrebe rada analizirani su različiti statistički izvori podataka te rezultati kvalitativnog istraživanja provedenog metodom polustrukturiranih biografskih intervjua s 28 sugovornika u pet županija od prosinca 2023. do svibnja 2024.

13. **Ružica Cacanoska, Vesna Zabijakin-Chatleska, Ivan Blaževski**, Institut za socioloska i politicko-pravna istrazivanja, Univerzitet „Sv. Kiril i Metodij", Skopje & **Marijana Maksimović**, Institut drustvenih nauka, Beograd

Istraživanje migracija mladih: iskustva i životne strategije mladih migranata iz Severne Makedonije i Srbije

Migracije mladih u zapadnom Balkanu tradicionalno su se tumačile kroz koncept odljeva mozgova, koji se odnosi na emigraciju mladih i obrazovanih pojedinaca. Ovaj obrazac ostaje osobito izražen u Sjevernoj Makedoniji i Srbiji, gdje strukturni potisni čimbenici i dalje oblikuju odlazne migracije. Prema podacima Svjetske banke, temeljenima na projekcijama stanovništva Ujedinjenih naroda, neto migracija za 2025. godinu iznosi –5.645 za Sjevernu Makedoniju i –13.086 za Srbiju, što ukazuje na trajnu neravnotežu između iseljavanja i useljavanja. Dugoročni demografski trendovi dodatno upućuju na pad broja stanovnika od približno 17 % u obje zemlje do 2050. godine.

Dodatni podaci ukazuju na razmjere i strukturu ovih kretanja. Godišnji migracijski tokovi prema Europskoj uniji ostaju značajni, pri čemu približno 26.000–31.000 državljana Sjeverne Makedonije i 44.000–53.000 državljana Srbije godišnje dobiva prve dozvole boravka. Migracije su pretežno ekonomski motivirane, pri čemu zapošljavanje predstavlja glavni pokretač, a slijede obiteljski razlozi i mobilnost povezana s obrazovanjem. Istodobno, rezultati istraživanja

pokazuju da oko jedne trećine mladih izražava želju za iseljavanjem, što upućuje na snažnu aspiracijsku dimenziju migracija.

Iako se slični obrasci uočavaju u svim zemljama zapadnog Balkana, ovo se istraživanje usredotočuje na Sjevernu Makedoniju i Srbiju. U tom kontekstu, rad ima za cilj razviti dublje razumijevanje migracija mladih analizirajući iskustva, motivacije i životne strategije mladih migranata iz ove dvije zemlje. Rad koristi presječni istraživački dizajn i primjenjuje kvalitativne polustrukturirane intervjue kao primarnu metodu prikupljanja podataka. Empirijski materijal temelji se na uzorku ispitanika koji obuhvaća približno 15–20 intervjua po zemlji s mladima iz Sjeverne Makedonije i Srbije koji trenutno žive u inozemstvu. Migracije se promatraju kao društveno ukorijenjen i percepcijski oblikovan proces, s naglaskom na individualne motive, životna iskustva, trenutačne socioekonomske pozicije i buduće aspiracije.

Nadilazeći agregatne pokazatelje, rad pruža nijansiran prikaz migracija mladih, identificirajući ključne teme koje proizlaze iz životnih iskustava te pridonosi dubljem razumijevanju suvremenih migracijskih procesa.

14. **Marko Mrakovčić**, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci &
Margareta Gregurović, Institut za istraživanje migracija, Zagreb

Stavovi i društvena distanca prema stranim radnicima u Hrvatskoj: promjena u percepciji studenata prava u razdoblju od 2019. do 2024. godine

S obzirom na recentne promjene migracijskih obrazaca u Republici Hrvatskoj, koje obilježava pozitivan migracijski saldo uz istovremeno produbljivanje negativne percepcije stranih državljana, cilj je ovoga rada analizirati stavove studenata prava prema stranim radnicima i njihovu promjenu tijekom petogodišnjeg razdoblja. Razmatraju se ključne odrednice stavova kroz analizu percepcije stranih radnika

kao kulturne i ekonomske prijetnje te iskazanu društvenu distancu prema stranim radnicima. Rad se temelji na podacima prikupljenima u dva ciklusa anketnog istraživanja 2019. (N=667) i 2024. godine (N=590) o stavovima studenata na četiri pravna fakulteta u Hrvatskoj (Zagreb, Rijeka, Split i Osijek) prema različitim kategorijama migranata. Dobiveni rezultati pokazuju da studenti prava u većoj mjeri doživljavaju strane radnike kao kulturnu (simboličku) prijetnju u usporedbi s percepcijom stranih radnika kao ekonomske prijetnje. Međutim, pokazalo se da u obje točke mjerenja, na latentnoj razini, ovi stavovi čine jedinstvenu ekonomsko-kulturnu dimenziju. Uz navedeno, u analiziranom razdoblju društvena distanca prema stranim radnicima statistički se značajno povećala. Dok su 2019. godine studenti prava u prosjeku iskazivali spremnost prihvatiti strane radnike kao neposredne susjede, 2024. godine prosječna razina prihvaćanja ograničena je na sferu radnog mjesta (suradnici na poslu). Hijerarhijskom regresijskom analizom utvrđeno je da je percepcija stranih radnika kao ekonomsko-kulturne prijetnje najsnažniji prediktor društvene distance prema toj skupini imigranta u oba ciklusa mjerenja. Osim toga, utvrđen je statistički značajan učinak političkih stavova ispitanika na iskazanu društvenu distancu – studenti koji podržavaju klerikalizam i nacionalizam, kao i oni koji se protive multikulturalizmu, izražavaju veću distancu prema stranim radnicima što se u raspravi tumači kao potencijalni efekt opće politizacije teme migracija u javnim diskursima i medijskom prostoru.

15. **Anita Jočić**, doktorandica Fakulteta političkih znanosti, Zagreb

Migracije u doba klimatske krize

Suvremene migracije sve su više povezane s klimatskim promjenama koje uzrokuju porast razine mora, suše i ekstremne vremenske uvjete. Zbog takvih promjena mnogi ljudi prisiljeni su napustiti svoje domove, bilo privremeno ili trajno, tražeći sigurnije uvjete života. Ipak, unatoč rastu ovog fenomena, međunarodni pravni okvir još uvijek ne prepoznaje jasno kategoriju klimatskih izbjeglica.

Jedan od ključnih problema je što Pariški sporazum ne definira pravni status osoba koje migriraju zbog klimatskih promjena. Iako priznaje povezanost klimatskih promjena i migracija, ne propisuje konkretna prava ni obaveze država prema tim osobama. Također, postojeća Konvencija o pravima izbjeglica iz 1951., štiti samo osobe koje bježe od progona, a ne i one koje napuštaju dom zbog okolišnih promjena. Zbog toga klimatski migranti ostaju u pravnom vakuumu bez adekvatne zaštite.

Klimatske je migracije dodatno teško definirati jer su često uzrokovane kombinacijom čimbenika poput siromaštva, nedostatka hrane, sukoba i degradacije okoliša. Osim toga, većina takvih preseljenja odvija se unutar granica država, dok su prekogranične migracije rjeđe, ali politički osjetljivije.

16. **Antonija Petričušić**, Faculty of Law, Zagreb
& **Andrea Fileš-Ružić**, PhD student, Faculty of Law, Zagreb

Recommendations on the effective participation of national minorities in social and economic life: the newest soft law instrument in the international minority rights legislation

This presentation examines the substantive content of the most recent OSCE High Commissioner on National Minorities' standard in international minority rights law: the 2024 Recommendations on the Effective Participation of National Minorities in Social and Economic Life. These Recommendations establish a comprehensive framework addressing six thematic areas: general principles, policies and institutions, public goods and services, digital inclusion, geographic and regional dimensions, and conflict prevention. Key recommendations include ensuring non-discrimination, fostering economic opportunities, protecting identity, and enabling genuine participation in decision-making processes that affect persons

belonging to national minorities. Building upon earlier HCNM instruments, this soft law instrument fills a recognized gap in OSCE guidance on socio-economic participation while mainstreaming gender perspectives and youth empowerment. Namely, it asserts that specific arrangements to promote the social and economic participation of persons belonging to national minorities should be designed with an intersectional approach that recognizes the multiple and overlapping identities of individuals within minority communities. In the present paper we are also analyzing how the OSCE Recommendations can be leveraged for enhancement of the economic and social rights of national minorities in Croatia. The 2025 Committee on Economic, Social and Cultural Rights' review of Croatia provides an instructive case study for evaluating implementation of minority socio-economic rights in Croatia, as the Committee's examination addressed several areas directly corresponding to the OSCE Recommendations' thematic concerns: Roma access to education, healthcare, housing, and employment; anti-discrimination frameworks; regional development disparities; and institutional mechanisms for minority inclusion.

17. **Barbara Riman, Mojca Medvešek**, Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana

Izazovi očuvanja slovenske manjine u Hrvatskoj: jezik, kulturna i politička participacija

Rad se bavi pitanjem zašto slovenska manjina u Hrvatskoj dugoročno slabi, unatoč formalno zajamčenim manjinskim pravima. Polazeći od pretpostavke da vitalnost manjinske zajednice ovisi o međudjelovanju različitih strukturnih i društvenih čimbenika, rad analizira ključne procese koji oblikuju njezin suvremeni položaj.

Analiza se temelji na rezultatima istraživačkog projekta provedenog na Inštitutu za narodnostna vprašanja (2023.–2026.), koji se zasniva na interdisciplinarnom pristupu i metodologiji mješovitih

metoda. Istraživanje uključuje medijskog diskursa, anketno istraživanje te polustrukturirane intervjue među pripadnicima slovenske zajednice u Hrvatskoj.

U radu se izdvajaju četiri međusobno povezana područja kao ilustrativni pokazatelji šireg problema održivosti manjine. Prvo, slabljenje uporabe slovenskog jezika i ograničen međugeneracijski prijenos upućuju na eroziju važnog elemenata etničkog identiteta. Drugo, kulturna participacija, iako institucionalno prisutna kroz djelovanje kulturnih društava, pokazuje ograničen doseg, osobito među mlađim generacijama. Treće, politička participacija obilježena je niskom razinom uključenosti i slabom mobilizacijom, što dovodi u pitanje učinkovitost postojećih mehanizama manjinske zastupljenosti. Četvrto, nedovoljno istražen socioekonomski položaj upućuje na potencijalno važan, ali zanemaren čimbenik koji utječe na obrasce identifikacije i participacije.

Rad pokazuje da navedeni procesi ne djeluju izolirano, već zajedno oblikuju dinamiku postupnog slabljenja identiteta i smanjenja vidljivosti slovenske manjine u hrvatskom društvu

18. **Damir Josipovič**, Institute for Ethnic Studies, Ljubljana

Croats and Serbs in Slovenia – pending minority rights

The European Council at multiple occasions criticised Slovenia for not implementing the minority language learning in schools (in particular Croatian, German, and Serbian) and demanded to take firm steps in a direction of protecting the minority rights outside of the Hungarian-Italian-Roma triad. In its 6th Report from 2025, the Council of Europe calls on Slovenia to recognise and protect Croatian, Serbian and German as minority languages. The Committee of Experts noted that past recommendations on the recognition of these languages as traditional minority languages, remained unfulfilled.

The Council of Europe argues that Slovenia should recognize these three languages as traditional languages present in its territory. They recommend designating the areas where these languages are used and ensuring protection in line with the European Charter for Regional or Minority Languages.

The author presents a reformed approach for minority protection and representation. This approach moves away from the autochthony vs. immigration binary. Given the social realities in Slovenia, the rigid arrangements of minority rights on one hand preserve the frozen case of non-existing reality (titular nation plus two minorities) and on the other case threatens existing highly secured minorities (yet on an inappropriate territorial scale) while other communities remain unprotected.

The contribution considers the question of granting Croats and Serbs collective minority rights and formal legal recognition to ensure their long-term ethnic vitality and integration within Slovenia. It analyses the immigrant and traditional presence of minorities and suggest a possible solution for addressing the open issues and the question of political participation.

19. **Romana Bešter**, **Janez Pirc**, Institute of Ethnic Studies, Ljubljana

The Role of Roma Teaching Assistants in Slovene Primary Schools: Empirical Evidence and Systemic Challenges

The paper examines the role of Roma teaching assistants in primary schools in Slovenia attended by Roma pupils. The need for their presence and work is substantiated through an analysis of key trends in the educational attainment and inclusion of Roma pupils in compulsory primary education. The analysis is based on empirical

data collected over a nine-year research period, covering a sample of more than half of all Roma pupils in Slovenia.

Indicators of educational attainment and inclusion, measured for both Roma and non-Roma pupils in the same schools, reveal substantial gaps affecting Roma pupils in compulsory education. At the same time, significant differences within the Roma population emerge with regard to region and gender. The findings confirm the necessity of Roma teaching assistants as an institutional mechanism that can contribute, in the long term, to addressing the persistent disadvantages faced by Roma pupils. The paper further presents the empirically identified effects of their work and outlines the key challenges Roma teaching assistants encounter in practice.

20. **Marta Zorko**, Faculty of Political Science, Zagreb

The Revenge of geopolitics: new actors and new playfields

The phrase “return of geopolitics” is often understood as a revival of classical geopolitical thinking, marked by renewed competition among states, territorial rivalries, and struggles over strategic resources and spaces. Yet the current geopolitical landscape also challenges the state-centric and territorially bounded understanding of geopolitical power. The paper explores how geopolitical agency increasingly extends beyond states to include non-state actors, now becoming equally important players in power-related geopolitical game. At the same time, geopolitical competition is no longer confined to conventional territorial spaces. Cyberspace, outer space, the Arctic, maritime domains, critical infrastructures, and digital platforms have become increasingly important arenas in which power, influence, security, and strategic interests are negotiated and contested. These developments raise important questions about who can exercise geopolitical power, where such power is exercised, and how geopolitical space itself

is being reconfigured. By bringing together insights from classical neo-classical and critical geopolitics, the paper conceptualizes contemporary geopolitics as a dynamic interplay between established territorial logics and emerging forms of spatial and technological power. It argues that the "revenge" of geopolitics does not represent a simple return to classical geopolitics, but rather its transformation.

21. **Mihajlo Kopanja**, Faculty of Security Studies, Belgrade

Rimland's revenge: US-China geopolitical rivalry and past patterns of hegemonic transition

This paper shows how US-China-Russia rivalry defies past patterns of great power competition by showing how a future hegemon might arise from within Rimland. In Spykman's view, Rimland is a place of competition between a tellurocratic power from the Heartland and a thallasocratic power from the maritime outer rim. History supports this claim. If we conceptually stretch this idea, and observe it during the past half a millennium, a pattern emerges – a thalassocratic hegemon is being challenged by a tellurocractic rising power and is ultimately dethroned by another thalassocractic power. The Soviet challenge to U.S. hegemony was just the last instance of this longstanding trend. Rimland, or the middle space in between the dominions of thalassocracy and tellurocracy, was never the place where hegemons arose, but where great powers played their games. However, contemporary trends in great power competition challenge both of these long-standing patterns. Although, Russia is the one who is leading the challenge since early 2022, it is China who is the main threat to U.S. hegemony. As a Rimland state that is neither-thalassocratic-nor-tellurocratic power, China breaks five centuries old pattern of hegemonic transition possibly hinting at an era of Rimland's revenge.

In the paper, the first part of the paper provides an overview of the notion of Rimland and the theory and history of great power competition of hegemony. Second part focuses on how, following existing patterns of hegemonic transition, contemporary US-Russia-China relations indicate a break from Spykman's Rimland thesis. Finally, third part explores geopolitical implications of such an event.

22. **Vladimir Ajzenhamer**, Fakultet bezbednosti, Univerzitet u Beogradu

Geopolitička transformacija Bliskog Istoka i krah regionalne ravnoteže snaga

Rat u Gazi predstavlja prijelomni trenutak u tekućoj geopolitičkoj transformaciji Bliskog istoka. Prelazak iz faze posredovanih i kontroliranih sukoba u period otvorene strateške konfrontacije doveo je do kraha postojeće regionalne ravnoteže snaga. Rad polazi od teze da su ključni uzroci ove transformacije postepena erozija iranske mreže posredničkih aktera, slabljenje mehanizama odvraćanja i neuspjeh američke strategije „offshore balancing"-a, zasnovane na pokušaju prebacivanja tereta očuvanja regionalne sigurnosti na ključne saveznike, pre svega Izrael i Saudijsku Arabiju. Oslanjajući se na realističku teoriju međunarodnih odnosa, naročito na koncepte ravnoteže snaga, odvraćanja, selektivnog angažmana i „offshore balancing"-a, autor analizira restrukturiranje američke strategije na Bliskom istoku nakon smanjenja direktnog vojnog prisustva SAD u Iraku i Afganistanu. Posebna pažnja posvećena je odnosu između regionalnih država i nedržavnih posredničkih aktera, kao i posljedicama opadanja neposrednog američkog angažmana po regionalni sigurnosni poredak. Rad zaključuje da je neuspješna tranzicija ka modelu „offshore balancing"-a doprinijela destabilizaciji regionalnog balansa snaga i ubrzala ulazak Bliskog istoka u novu fazu direktnih i visoko eskalirajućih sukoba.

23. **Andrijana Franjčić**, doktorandica Fakulteta političkih znanosti, Zagreb

Krhkost transatlantskog partnerstva: između strateške autonomije EU i američkog unilateralizma

Transatlantska suradnja između Europske unije i Sjedinjenih Američkih Država tradicionalno se smatrala jednim od temeljnih stupova europske i globalne sigurnosne arhitekture. Međutim, sam početak 2026. godine upućuje na rastuću krhkost toga odnosa, obilježenu potezima koji dovode u pitanje razinu političke koordinacije, strateške usklađenosti i međusobnoga povjerenja. Uključivanje Sjedinjenih Američkih Država u mirovne pregovore s Ukrajinom bez aktivnog sudjelovanja Europske unije, vojna akcija Sjedinjenih Američkih Država i Izraela protiv Irana bez prethodnih konzultacija s europskim partnerima, kao i ponovno aktualiziranje ideje o kupovini Grenlanda, ukazuju na jačanje unilateralnih obrazaca u oblikovanju američke vanjske politike.

Dodatnu zabrinutost izazivaju izjave američkoga predsjednika Donalda Trumpa o mogućnosti povlačenja Sjedinjenih Američkih Država iz NATO-a, čime se dovodi u pitanje dugoročna održivost postojećih sigurnosnih aranžmana. U takvim okolnostima Europska unija suočava se s potrebom redefiniranja vlastite strateške pozicije između oslanjanja na transatlantsko savezništvo i razvoja strateške autonomije.

Iako aktualna dinamika djeluje izrazito disruptivno, elementi američkoga unilateralizma prisutni su i u ranijim fazama transatlantskih odnosa. Administracija Richarda Nixona donosila je ključne geopolitičke odluke bez sustavne konzultacije s europskim saveznicima, dok je razdoblje predsjednika Georgea W. Busha bilo obilježeno vojnim intervencijama bez široke europske potpore. Suvremeni trendovi, međutim, sugeriraju dublje preispitivanje same svrhe i vrijednosti transatlantskoga savezništva.

Izlaganje analizira navedene procese kao indikatore moguće transformacije transatlantskih odnosa, s naglaskom na njihove sigurnosne implikacije za Europsku uniju te potencijalne smjerove razvoja europske sigurnosne i obrambene politike u uvjetima povećane geopolitičke neizvjesnosti.

24. **Zoran Mirković**, Pravni fakultet, Univerzitet u Beogradu

Ruska emigracija u historijskoj perspektivi – u međuratnoj Jugoslaviji i današnjoj Srbiji

Rad se bavi ruskom emigracijom u dva vremenska perioda – u međuratnoj Jugoslaviji (1920–1941) i današnjoj Srbiji. Kao posebne teme se izdvajaju: 1. Politika i politički razlozi za postojanje ruske emigracije. Što je dovelo do masovnog egzodusa stanovnika tadašnje carske Rusije i današnje Rusije? Koje ideje su im bile zajedničke? Koje ideje su ih učinile nepoželjnim na domaćem tlu, odnosno zbog kojih ideja su ga napuštali?

2. Struktura ruskih emigranata, tada i danas (njihov broj, socijalna, nacionalna i druge statistike). 3. Pitanje integracije ruskih emigranata u međuratnoj Jugoslaviji i današnjoj Srbiji. 4. Primjeri pojedinačnih sudbina ruskih emigranata u promatrana dva vremenska perioda.

25. **Armina Galijaš**, Centre for Southeast European Studies, University of Graz

Russians in Belgrade: “The Serbs were expecting vatniks in ushankas with balalaikas, but instead, hipsters with smoothies showed up”

This paper examines the recent influx of Russian migrants to Belgrade following the full scale invasion of Ukraine in 2022 and analyses how this community negotiates its social, economic, and cul-

tural position in the Serbian capital. Drawing on 22 semi structured interviews, informal conversations, ethnographic observations, and an analysis of media and online communication collected between 2023 and 2025, the study explores two interrelated dimensions: migration and diaspora and urban spatial dynamics.

The paper conceptualizes the new Russian presence as an "accidental diaspora", shaped less by a long term diasporic project than by sudden geopolitical disruption. It asks how a relatively privileged migrant group positions itself in a city marked by historical, political, and cultural ambivalences in Serbia's relations with both Russia and the West.

The analysis shows that Russian migrants develop dense migrant infrastructures—including cafés, co working spaces, cultural events, digital platforms, and service networks—that allow them to lead socially and culturally self sufficient lives in urban enclaves. These enclaves are characterized by limited everyday interaction with the Serbian majority population and by a pronounced reliance on Russian language spaces, both online and offline.

The paper argues that this case illustrates how contemporary, relatively privileged migrant groups can combine economic integration (for example in IT and creative sectors) with limited cultural incorporation into the host society. In doing so, they contribute to the reshaping of urban spaces and their symbolic meanings without necessarily fostering deep social embeddedness.

By foregrounding Belgrade as a site of crisis driven yet privileged mobility, the study contributes to debates on new diaspora formations, urban segregation, and the transformation of European cities under conditions of geopolitical instability.

26. **Kristina Milić**, Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Beogradu

Od krize do kampanje: Instrumentalizacija migrantske krize u medijski posredovanoj populističkoj komunikaciji političkih aktera u Srbiji

Priroda populističke komunikacije političkih lidera tijekom posljednjeg desetljeć poprimila je nove specifične odlike uvjetovane suvremenim medijskim i društvenim okruženjem. Novi val populizma, naročito na desnom spektru naglašava antagonizam prema „opasnim" društvenim grupama koje se instrumentaliziraju kao „žrtveni jarci" za aktuelne društvene probleme i tumače kao „prijetnja za „nas", za „našu naciju" gradeći fenomen „politike straha" (Wodak, 2015: 2). Ovaj obrazac bio je posebno izražen tokom migrantske krize sa kojom se Europa suočava od 2014. godine, kada su pojedini ljevičarski populistički akteri, kroz vlastite ideološke okvire, propagirali marginalizaciju „drugih" naglašavajući strah od materijalnih gubitaka naroda.

Razumijevanje uloge migranata u populističkoj komunikaciji „kao prijetnje i teret za društvo" (Jagers & Walgrave, 2007: 324) posebno je značajno u nedovoljno institucionaliziranim tranzicijskim demokracijama sa čestim izbornim ciklusima, kakva je i Srbija. Političku scenu Srbije karakterizira izražen trend jačanja populizma u kriznim situacijama, kada politički akteri pribjegavaju intenzivnijoj izbornoj argumentaciji (Stojiljković, Spasojević i Lončar, 2015). Populističke ideje i dalje se u velikoj mjeri oslanjaju na pitanja očuvanja srpskog identiteta, što pogoduje konstruiranju „opasnih drugih" isključivo kao instrumenta za pridobivanje podrške u predizbornim periodima.

Cilj ovog rada je da utvrdi da li su glavni politički akteri u Srbiji (vladajuće i opozicione stranke) instrumentalizirali migrantsku krizu u predizbornim kampanjama. Preciznije, da li su ključne medijski posredovane populističke poruke zasnovane na antagonizmu naroda i migranata kao političke i ekonomske prijetnje. Polazna pretpostavka je da se ideja o „opasnim migrantima" intenzivirala u populistič-

kim porukama u periodima smanjenog intenziteta migrantskih tokova i medijske pažnje sa ciljem jačanja izborne argumentacije i veće mobilizacije birača. U radu se primjenjuje metoda analize sadržaja medijskih tekstova objavljenih u najznačajnijim nacionalnim medijima tokom četiri izborna ciklusa u proteklom desetljeću koje je obilježila migrantska kriza u Europi. Glavni doprinos rada je u identifikaciji obrazaca populističke konstrukcije migranata u medijski posredovanom političkom diskursu Srbije tokom izbornih procesa.

27. **Vladimir Vuletić**, Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu

Kulturna integracija ruskih studenata migranata na Univerzitetu u Beogradu

Masovni migracijski val iz Ruske Federacije nakon 2022. godine značajno je utjecao na akademsku zajednicu u Srbiji, pozicionirajući Univerzitet u Beogradu kao ključno čvorište za nastavak visokog obrazovanja ruskih studenata migranata. Ovaj rad analizira proces njihove kulturne integracije, sa posebnim fokusom na manifestacije i prevladavanje kulturnog šoka u novom akademskom i društvenom okruženju.

Istraživanje se oslanja na teorijski koncept kulturnog šoka i modele akulturacije, preispitujući faze kroz koje studenti prolaze tokom prilagođavanja. Cilj je da se kroz osobne narative osvijetli kako se početna faza fascinacije i pretpostavljene bliskosti transformira u suočavanje sa suptilnim kulturološkim razlikama u svakodnevnom životu i visokoškolskom sistemu.

U radu se primjenjuje kvalitativna metodologija. Podaci su prikupljeni putem polustrukturiranih intervjua sa ruskim studentima upisanim na različite fakultete Univerziteta u Beogradu. Pretpostavka istraživanja je da srodnost slovenskih jezika i historijske veze ne eliminiraju kulturni šok. Faktori na koje će biti pažnja biti fokusirana su: rigidnost akademske birokracije, razlike u stilovima komunikacije unutar

institucija, jezik i kulturološke prepreke u uspostavljanju dubljih socijalnih veza sa lokalnim vršnjacima van same migrantske zajednice.

Dosadašnja istraživanja sličnih tema ukazuju da uspješnost prevladavanja kulturnog šoka ovisi o individualnim strategijama suočavanja sa novom sredinom, ali i o razini formalne i neformalne podrške okruženja. Rad bi trebao, osim spoznajne, imati i praktičnu svrhu prepoznavanja mogućnosti za sistemsko olakšavanje integracije i smanjenje efekata kulturnog šoka kroz uvođenje institucionalnih mehanizama na razini Univerziteta u Beogradu, kao što su orijentacijski programi, jezična podrška i studentski mentorski centri.

28. **Marina Mitrevska**, Institut za sigurnost, obranu i mir, Filozofski fakultet, Univerzitet „Sv. Kiril i Metodij", Skopje

Članstvo Sjeverne Makedonije u EU: politička polarizacija i njezine sigurnosne posljedice

Danas, u uvjetima povećanih globalnih izazova, novih podjela i vojnih sukoba na tlu Europe, dva ključna pitanja ne gube na važnosti. Prvo, hoće li politika proširenja EU i dalje biti prioritet u vanjskoj politici i geostrateška investicija za stabilnost? Drugo, kako u odnosu na države Zapadnog Balkana, gdje većina njih ima dugotrajan status kandidata?

Sjeverna Makedonija je država kandidat za članstvo u EU od 2005. godine, a istovremeno je i prva država iz regije koja je potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Činjenice ukazuju da je u svim fazama pripreme za članstvo u Europskoj uniji Sjeverna Makedonija činila velike kompromise za mirno rješavanje političkih kriza i latentnih sukoba. Uz velika politička prilagođavanja, Sjeverna Makedonija suočava se i s novim političkim izazovima. Usvojen je Pregovarački okvir, tzv. „francuski prijedlog". Održavanjem Međuvladine konferencije Sjeverna Makedonija službeno je započela pregovore s EU, međutim uz uvjet prethodne promjene Ustava

radi ispunjavanja točaka iz aneks-protokola s posebnim zahtjevima susjedne Bugarske. U suštini, nisu se pojavile stvarne inicijative za politički dijalog među polariziranim stranama. To je dovelo do stagnacije reformi i njihova stavljanja na periferiju političkog interesa.

U međuvremenu se postavlja pitanje hoće li novi Plan rasta za Zapadni Balkan, kroz četiri stupa (poboljšanje ekonomske integracije u jedinstveno europsko tržište kroz primjenu europskih standarda; doprinos stvaranju nove vrijednosti u njihovim ekonomijama; ubrzavanje temeljnih reformi – klaster 1, u cilju poboljšanja održivog gospodarskog rasta i jačanja regionalne stabilnosti; povećanje financijske pomoći za podršku reformama kroz posebne financijske instrumente za razdoblje 2024.–2027.), pružiti odgovarajuću podršku inicijativi? Analiza pokazuje da je Plan rasta poduzeo konkretne korake i uspostavio model za primjenu europskih direktiva prije samog članstva, što bi moglo pozitivno utjecati na ekonomsku konvergenciju i ubrzanje eurointegracijskog procesa.

29. **Petra Jozipović**, doktorandica Fakulteta političkih znanosti, Zagreb

Trideset godina Daytona: suverenitet i sigurnost Bosne i Hercegovine

Daytonski mirovni sporazum iz 1995. godine označio je kraj rata u Bosni i Hercegovini i uspostavio ustavno-institucionalni poredak koji i trideset godina poslije bitno određuje funkcioniranje države. Pitanja suvereniteta i sigurnosti Bosne i Hercegovine stoga su i dalje usko povezana s daytonskim okvirom, njegovim institucionalnim rješenjima i ulogom međunarodne zajednice u provedbi mira.

Postdaytonski poredak istodobno je omogućio očuvanje mira i određeni stupanj političko-institucionalne stabilnosti, ali je zadržao i ograničenja u funkcioniranju države. Složena raspodjela nadležnosti, struktura vlasti i uloga visokog predstavnika oblikovali su

prostor unutar kojega se razvijaju domaće institucije, političko odlučivanje i sigurnosne politike. Takav je okvir pridonio stabilizaciji poslijeratnog društva, ali je ujedno otvorio prostor za političke blokade i otežano institucionalno djelovanje.

Takve okolnosti osobito dolaze do izražaja u području sigurnosti, gdje složena raspodjela nadležnosti i potreba za koordinacijom različitih razina vlasti dodatno otežavaju učinkovito funkcioniranje institucija. Dayton se stoga može razumjeti kao temelj poslijeratne stabilnosti, ali i kao izvor dugoročnih političkih i sigurnosnih izazova. U toj napetosti između stabilizacije i ograničene funkcionalnosti nalazi jedno od ključnih obilježja suvremene Bosne i Hercegovine.

30. **Safet Mušić**, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine

Od Balkana do globalnih ratišta: obrasci, rizici i politički izazovi stranih boraca iz Bosne i Hercegovine

Fenomen stranih boraca i vojno obučenih pojedinaca predstavlja kompleksan i dugotrajan sigurnosni izazov koji nadilazi nacionalne granice i zahtijeva koordiniran međunarodni odgovor. Ovaj rad analizira historijski kontinuitet i suvremene obrasce sudjelovanja državljana Bosne i Hercegovine i Zapadnog Balkana u stranim oružanim sukobima, s posebnim fokusom na dvije analitičke kategorije: bivše vojno obučene pojedince (FFMT) i povratnike sa stranih ratišta (RFF).

Rad pokazuje da sudjelovanje boraca iz ove regije u međunarodnim sukobima ima duboke historijske korijene, od Španjolskog građanskog rata do suvremenih konflikata u Siriji, Ukrajini i Libiji. Istovremeno, Balkan je tokom 1990-ih bio destinacija stranih boraca, čime se uspostavlja dvosmjerna dinamika mobilizacije i cirkulacije borbenog iskustva. Posebna pažnja posvećena je ulozi privatnih vojnih kompanija kao novog oblika angažmana, koji dodatno komplicira pravni i sigurnosni okvir.

Analiza institucionalnog odgovora u Bosni i Hercegovini ukazuje na fragmentiran i selektivan pristup, pri čemu su povratnici sa pojedinih ratišta predmet krivičnog gonjenja, dok druge kategorije ostaju izvan sistemskog nadzora. Ovakva praksa otvara pitanja pravne konzistentnosti, sigurnosnih prioriteta i usklađenosti s međunarodnim standardima.

Rad identificira ključne sigurnosne implikacije povezane s transferom vojnih vještina, ideološkom radikalizacijom i transnacionalnim mrežama, te naglašava potrebu za integriranim pristupom koji uključuje pravne, sigurnosne i preventivne mehanizme. Zaključno, ističe se značaj regionalne i međunarodne suradnje, kao i razvoj politika koje balansiraju između sigurnosti i zaštite ljudskih prava.

31. **Valentina Perušina**, doktorandica Fakulteta političkih znanosti, Zagreb

Prostori digitalne radikalizacije "lone wolf" terorista: mizoginija i online ekstremizam

Individualni terorizam – terorizam „vukova samotnjaka" – jedan je od najsloženijih izazova suvremenih sigurnosnih sustava. Za razliku od klasičnih oblika terorizma obilježenih hijerarhijskim strukturama, „lone wolf" teroristi djeluju samostalno, na temelju ideologija oblikovanih u digitalnom okruženju, izvan radara tradicionalnih sigurnosnih mehanizama.

Digitalni prostori nisu pasivni kanali komunikacije – oni aktivno sudjeluju u radikalizaciji. Forumi poput Incels.is stvaraju eho-komore u kojima se mizogini narativi normaliziraju, nasilje estetizira, a potencijalni napadači međusobno ohrabruju. Specifična terminologija – pojmovi poput „Chad", „Stacy" ili „blackpill" ideologija – služi kao alat ideološke homogenizacije i jačanja identiteta utemeljenog na mržnji prema ženama i širem društvu.

Paradigmatski primjer jest Elliot Rodger, koji je 2014. u Isla Visti ubio šest osoba. Njegov manifest „My Twisted World" pokazuje kako osobna frustracija, posredovana online zajednicama, eskalira u ideološki opravdano nasilje. Rodger je postao ikona pokreta – kasniji napadači izravno ga navode kao inspiraciju. Alek Minassian u Torontu 2018. odao mu je javnu počast prije napada koji je usmrtio 10 osoba, a Jake Davison u Plymouthu 2021. bio je aktivan na incel forumima prije najtežeg masovnog ubojstva u Velikoj Britaniji u posljednjim desetljećima.

Ovi slučajevi nisu izolirani – oni dijele prepoznatljive obrasce: viktimizaciju, demonizaciju vanjskih skupina i estetizaciju nasilja. Upravo te obrasce ovaj rad nastoji identificirati kroz kritičku analizu diskursa i korpusnu analizu tekstova manifesta i forumskih objava. Cilj nije samo razumjeti fenomen, već ponuditi konkretne indikatore rane radikalizacije koji mogu poslužiti sigurnosnim institucijama u pravovremenom prepoznavanju i sprječavanju ovakvih prijetnji u digitalnom prostoru.

32. **Veronika Bajt**, Peace Institute, Ljubljana

Migration, Welfare, and Security Discourses in Slovenia

This paper examines the transformation of understandings of solidarity, migration, and belonging in Slovenia from the socialist period of "bratstvo i jedinstvo" (brotherhood and unity) to contemporary forms of welfare nationalism in an independent democratic state. It focuses on how migrants have become discursively constructed as threats to welfare resources and social cohesion, and how these constructions intersect with broader debates on migration, national membership, and security. Drawing on theories of nationalism, welfare state restructuring, and the securitization of migration, the paper analyses how socialist conceptions of workers' rights transcended ethnic and republican boundaries in former Yugoslavia, enabling

mobility and participation across internal borders. Since independence in 1991, however, nation-building in Slovenia has increasingly been accompanied by exclusionary narratives that frame migrants, particularly non-citizens and recent arrivals, as "undeserving" welfare recipients and potential risks to social stability. Based on analysis of political and media discourse, the paper shows a marked disjunction between statistical realities and dominant public narratives. Regardless of factual evidence, migrants are frequently represented as welfare "users" or "burdens," shaping public perceptions and influencing policy debates on integration, social rights, and migration governance. The Slovenian case illustrates how welfare discourse functions as a boundary-drawing mechanism at the intersection of nationalism, migration policy, and security concerns. The paper argues that welfare nationalism operates as a form of internal bordering that both reflects and reinforces contemporary security logics, raising broader questions about democracy, freedom, and the position of migrants and minorities in Europe.

33. **Mitja Žagar**, Institute for Ethnic Studies, Ljubljana

Majority Population Attitudes towards Multiculturalism and Multicultural Policies

Based upon initial findings of the research project "Integration of immigrants into Slovenia's social security system: Analysis of statistical indicators, policies, public opinion and media reporting (J5-60091) funded by the Public Agency for Scientific Research and Innovation Activities of the Republic of Slovenia (ARIS) and focusing on the review of the global scholarly literature in these fields, this presentation addresses the attitudes of the majority population towards multiculturalism and multicultural policies in Slovenia and in the comparative context, particularly in the European countries. These attitudes in many ways determine the broader framework for the public acceptance of immigrants, their inclusion and integration in the society in general as well as in the welfare state and

its systems specifically. Exploring the basic research question "How the scholarly literature addresses the attitudes of the majority population towards multiculturalism and multicultural policies in the context of immigration and which factors are associated with these attitudes?" and covering the period 2015-2025 (focusing on English and Slovene publications) special attention was paid to Slovenia and Europe. The analysis focuses on the following criteria and issues:

- Support or resistance to/rejection of multicultural policies;
- Preferences regarding the ideologies of diversity (multiculturalism, interculturalism, color-blindness, diversity ideology, etc.),
- Perceptions of cultural difference, symbolic and/or cultural threats connected to multiculturalism and diversity ideologies;
- Key factors of shaping the attitudes of the majority population towards immigration and immigrants (e.g., national identification, political orientation, essentialism) in the context of multiculturalism, immigrant and multicultural policies.

34. **Antonija Todić, Romana Bešter, Mojca Medvešek** & **Janez Pirc**, Institute for Ethnic Studies, Ljubljana

Majority Population Attitudes towards Immigrant Integration into the Welfare State: A Systematic Review

What shapes majority population support for or opposition to immigrant integration policies, and what role do public attitudes play in the sustainability of welfare state solidarity in ethnically diverse societies? This paper presents findings from a systematic review of the literature on these questions, conducted as part of the research project INPRIS (Integration of immigrants into Slovenia's social security system: analysis of statistical indicators, policies, public

opinion and media reporting). The review follows PRISMA 2020 guidelines and covers empirical and theoretical studies published between 2015 and 2025, focusing on the European and Slovenian context. Literature was identified through systematic searches of Web of Science, Scopus, and Sociological Abstracts, supplemented by COBISS+ and Google Scholar.

The review maps the evidence on majority attitudes towards immigrant integration across four dimensions: public support for specific integration measures (civic integration requirements, citizenship, voting rights, and welfare entitlements); majority expectations regarding immigrants' cultural and linguistic adaptation (acculturation expectations); the role of perceived economic, cultural, and symbolic threat in shaping policy attitudes — including welfare chauvinism and welfare nationalism; and the relationship between integration policy design and majority threat perceptions.

The review identifies significant gaps in the evidence base, particularly the under-representation of Central and Eastern European and post-socialist contexts in existing models. Implications for understanding the Slovenian case, where immigration is a relatively recent and growing phenomenon and public opinion research on integration remains limited, are discussed.

35. **Miljana Đurčević Cucić, Violeta Marković**, Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Beogradu

Faith-based Diplomacy i podrška izbjeglicama: Uloga religijskih aktera u europskim migracijskim krizama

Posljednje desetljeće jasno pokazuje kako Europa ponovno postaje utočište različitim manjinskim grupama, istovremeno otvarajući prostor za nove, inkluzivnije odgovore na migrantske krize u suradnji sa vjerskim akterima. Ovo istraživanje ispituje rastuću ulogu

faith-based diplomacy (diplomacije zasnovane na vjeri) u procesima globalnog upravljanja i integracije izbjeglica u zemljama Europske unije. Fokus je na diplomatskim aktivnostima vjerskih službenika, vjerskih lidera i crkvenih institucija, koje se sve više pojavljuju kao ključni katalizatori promjena.

S jedne strane, crkve i vjerske zajednice prevladavaju tradicionalnu ulogu „zgrada za vjernike" i postaju konkretna utočišta koja pružaju humanitarnu pomoć, emocionalnu podršku i pomoć u rješavanju administrativnih prepreka tokom integracije. S druge strane, vjerski lideri djeluju kao diplomatski akteri koji, pored duhovnog značaja, uspostavljaju institucionalnu suradnju sa državama prijema kako bi olakšali boravak i integraciju izbjeglica. Posebno se ističe da religioznost i duhovnost, kroz faith-based diplomacy, mogu djelovati kao moćni resursi rezilijentnosti i oporavka izbjeglica u zemljama destinacije. Prihvaćanje duhovnih potreba izbjeglica značajno doprinosi poboljšanju mentalnog zdravlja, smanjenju traume i anksioznosti, jačanju osjećaja smisla i pripadnosti, olakšavajući socijalnu i kulturnu integraciju u novim društvima EU.

Cilj rada je pokazati kako religijske osjetljivosti u slučajevima nasilnog raseljavanja manjinskih grupa zahtijevaju ne samo humanitarni, već i institucionalni odgovor koji uključuje vjerske aktere kao dio diplomatskih mreža. Na taj način, faith-based diplomacy postaje jedan od najutjecajnijih mehanizama za ostvarivanje podrške, inkluzije i dugoročne rezilijentnosti izbjegličkih populacija u Europskoj uniji.

36. **Lara Sorgo**, Institute for Ethnic Studies, Ljubljana

Does Media Choice Matter? Language and Media Consumption among Italian National Community in Slovenia

The system of minority protection for the autochthonous Italian national community in Slovenia rests on a strong constitutional

framework designed to safeguard its language, culture, and collective identity. Within this framework, the right to access information includes the possibility of creating and maintaining media in the minority language, as well as accessing media from neighbouring countries, particularly from its kin-state, Italy.

Minority media play a vital role in the community's social and cultural life. They provide spaces for information, communication, and exchange, helping strengthen internal cohesion while also enabling dialogue with the majority population and with the kin-state. At the same time, they carry an important symbolic weight: by making the community visible in the public sphere, they reinforce awareness of its presence and help sustain the everyday use of the minority language in the territory where the community lives.

This contribution first examines the legal framework governing media provision for the Italian national community in Slovenia. It then presents findings from a survey conducted among members of the community, with particular attention to their media consumption patterns, namely, the extent to which they engage with local, regional, and national media in Italian and/or Slovene, as well as with media originating from Italy.

37. **Boštjan Udovič**, Institute for Ethnic Studies, Ljubljana

Linguistic landscape of the Slovene Littoral during the parliamentary election campaign in Slovenia on 22 March 2026

This contribution examines the presence and visibility of the Italian language in the 'transitory' linguistic landscape of the Slovene Littoral during the parliamentary election campaign in Slovenia on 22 March 2026. Drawing on the concept of linguistic landscape as the public display of language, the study considers language visibility as a key indicator of ethnolinguistic vitality. Focusing on the notion

of the 'transitory' linguistic landscape, it analyses election posters as temporary yet highly visible forms of public communication.

The analysis is situated within the specific legal and sociolinguistic framework of the Slovene Littoral, where Italian holds official status alongside Slovene. This status is guaranteed by the Constitution of the Republic of Slovenia and reinforced by the Decree on the Implementation of Bilingualism, which regulates the public use of Italian in the bilingual coastal area.

The findings shed light on the extent to which bilingual norms are implemented in practice, revealing potential discrepancies between formal language policies and their realisation in politically salient public spaces. In doing so, the study contributes to broader debates on linguistic landscape, minority language visibility, and the dynamic nature of ethnolinguistic vitality in contemporary multilingual settings.

38. **Ivona Nemeth Novak**, doktorandica Fakulteta političkih znanosti, Zagreb

Manjinski mediji i politička komunikacija: komparativna analiza tjednika Novosti i Jednota

Rad analizira ulogu manjinskih medija u Hrvatskoj kroz komparativnu analizu tjednika Novosti srpske nacionalne manjine i lista Jednota češke nacionalne manjine, s ciljem razumijevanja njihove funkcije u oblikovanju političke komunikacije unutar manjinskih zajednica. Polazeći od teorijskih okvira javne sfere, manjinskih javnosti i medijskog uokvirivanja, istraživanje propituje djeluju li ovi mediji primarno kao instrumenti očuvanja kulturnog identiteta ili kao aktivni akteri političke participacije.

Metodološki se primjenjuje kvalitativna analiza sadržaja, pri čemu se fokus stavlja na tri ključne dimenzije: zastupljenost političkih

tema, način obrade javnih politika te ton i okvir izvještavanja. Analiziraju se teme poput manjinskih prava, obrazovanja, jezika i kulture, odnosa s državnim institucijama te lokalne politike. Posebna se pažnja posvećuje razini analitičnosti sadržaja – od informativnog do kritičkog pristupa – kao i identifikaciji dominantnih aktera u medijskom diskursu.

Rezultati istraživanja omogućuju uvid u razlike između dviju manjinskih medijskih praksi u smislu da Novosti pokazuju izraženiju kritičku dimenziju prema državnim institucijama, dok je Jednota sadržajno više usmjeren na informativnu i integracijsku funkciju. Analiza okvira izvještavanja (integracijski, komunitarni, zahtjevni ili konfliktni) dodatno razjašnjava način na koji ovi mediji pozicioniraju manjinske zajednice u odnosu na većinsko društvo.

Rad doprinosi razumijevanju komunikacijskih aspekata manjinskih prava te pokazuje da manjinski mediji nisu samo čuvari identiteta, već potencijalno i važni kanali političke participacije i artikulacije interesa u suvremenim demokracijama.

39. **Rubin Zemon & Ljupčo Janevski**, Center for Advanced Research, Skopje

Multiculturalism as Tourist Attractiveness in North Macedonia

Multiculturalism represents one of the most distinctive and valuable assets in shaping the tourist attractiveness of North Macedonia. As a country situated at the crossroads of civilizations in the Balkans, it reflects a rich tapestry of ethnic, religious, and cultural diversity. Macedonians, Albanians, Turks, Roma, Serbs, and other communities coexist, each contributing unique traditions, languages, cuisines, and artistic expressions. This cultural plurality creates an authentic and dynamic environment that appeals to modern tourists seeking meaningful and diverse experiences.

The multicultural character of North Macedonia is visibly expressed through its festivals, religious monuments, and everyday social life. Cities such as Skopje, Ohrid, and Bitola showcase a blend of Orthodox churches, mosques, and historical landmarks from Byzantine and Ottoman periods. Events like traditional music festivals, religious celebrations, and local markets allow visitors to engage directly with different cultural identities. Such experiences go beyond passive sightseeing, offering immersive encounters that enhance tourist satisfaction and cultural understanding.

Additionally, gastronomy plays a crucial role in promoting multicultural tourism. The fusion of Balkan, Mediterranean, and Oriental influences in local cuisine provides a unique culinary journey. Tourists are drawn to traditional dishes, hospitality practices, and the storytelling embedded in food culture. This diversity strengthens the country's branding as a destination where multiple cultures harmoniously intersect.

From a tourism development perspective, multiculturalism enhances competitiveness by differentiating North Macedonia from more homogeneous destinations. It supports niche tourism segments such as cultural tourism, heritage tourism, and experiential travel. However, effective management and preservation of cultural heritage are essential to ensure sustainability and authenticity.

In conclusion, multiculturalism significantly contributes to the tourist attractiveness of North Macedonia by offering diverse, immersive, and culturally rich experiences. Leveraging this diversity strategically can further position the country as a unique and compelling destination in the global tourism market.

40. **Siniša Tatalović, Ružica Jakešević**, Fakultet političkih znanosti, Zagreb

Novo sigurnosno okruženje i transformacija sigurnosne kulture: implikacije za sigurnosne politike

Suvremeno sigurnosno okruženje karakteriziraju ubrzane međusobno povezane promjene koje značajno utječu na način razumijevanja suvremene sigurnosti i upravljanja sigurnosnim procesima. Tradicionalne prijetnje, poput oružanih sukoba i geopolitičkih napetosti, nadopunjuju se novim oblicima ugrožavanja, uključujući kibernetičke napade, dezinformacije, terorizam, klimatske promjene, pandemije, migracije i transnacionalni organizirani kriminal. Takva transformacija zahtijeva promjenu sigurnosne kulture, odnosno načina na koji institucije, politički akteri i građani percipiraju rizike i opasnosti te sigurnost. Sigurnosna kultura sve se više temelji na preventivnom djelovanju, otpornosti, suradnji i sposobnosti prilagodbe nepredvidivim krizama. Posebnu važnost pritom imaju razmjena informacija, razvoj sigurnosnih kompetencija, tehnološka spremnost te uključivanje društva u procese izgradnje otpornosti. Promjena sigurnosne kulture neposredno utječe na oblikovanje sigurnosnih politika, koje moraju biti fleksibilne, integrirane i usmjerene na dugoročno upravljanje rizicima. U radu se naglašava potreba za jačanjem institucionalne koordinacije, međunarodne suradnje i javno-privatnog partnerstva. Uspješne sigurnosne politike stoga ne mogu biti usmjerene samo na odgovor nakon pojave prijetnje, već moraju obuhvatiti prevenciju, rano prepoznavanje rizika i kontinuirano prilagođavanje novim sigurnosnim izazovima.

41. **Jelena Juvan**, Faculty of Social Sciences, Ljubljana

Generation Z, Military Service, and Security Perceptions in Slovenia: Between Labour Market Logics and the Post-2022 Security Context

This paper examines the attitudes of Slovenian Generation Z toward military service and military professions, focusing on the factors shaping their willingness, or reluctance, to serve within a changing security environment. The study is situated within the research project Military Professions and Young People in the Republic of Slovenia, funded by the Slovenian Ministry of Defence and conducted by the Faculty of Social Sciences, University of Ljubljana.

The analysis addresses three research questions: (1) How does Slovenian Gen Z perceive military service in comparison to civilian career opportunities? (2) Which value orientations and motivational factors explain openness or resistance toward military service? (3) To what extent has the war in Ukraine and the post-2022 security environment influenced young people's views on patriotism, national defence, and the legitimacy of the armed forces?

Methodologically, the paper employs a mixed-methods design combining survey data with focus group discussions. The findings are interpreted in light of structural recruitment challenges faced by the Slovenian Armed Forces, particularly their limited competitiveness in attracting highly specialized profiles in a dynamic labour market.

The results indicate that reluctance to serve is not primarily driven by pacifism or political disengagement. Rather, it reflects broader generational trends, including individualization, preference for autonomy, and scepticism toward hierarchical institutions. At the same time, the war in Ukraine appears to have contributed to a partial re-legitimization of defence issues and renewed debates on compulsory versus voluntary military service.

By linking generational value change, labour market dynamics, and shifting security perceptions, the paper contributes to understanding military (non)participation in the context of small professional armed forces and contemporary security challenges.

42. **Anida Dudić Sijamija**, Fakultet političkih nauka, Sarajevo

Digitalna transformacija psihosocijalne podrške: sigurnosni izazovi i uloga umjetne inteligencije u zaštiti mentalnog zdravlja mladih u BiH

Suvremeno doba donosi radikalne promjene u načinima na koji mladi pristupaju informacijama o mentalnom zdravlju, pri čemu internet postaje primarni, a često i jedini izvor podrške. Ovaj rad istražuje kompleksan odnos između digitalnih navika populacije mladih (18–30 godina) i sigurnosnih rizika koji proizlaze iz oslanjanja na neprovjerene online sadržaje i alate zasnovane na umjetnoj inteligenciji (AI).

U fokusu rada je analiza motivacije mladih za korištenje digitalnih platformi, gdje se pretpostavlja da faktori poput anonimnosti, dostupnosti i smanjenja stigmatizacije nadvladavaju percepciju o potencijalnim rizicima. Poseban doprinos rada ogleda se u kritičkom pregledu uloge umjetne inteligencije kao novog aktera u online savjetovanju. Dok AI nudi mogućnost brze trijaže i edukacije, rad problematizira ključne etičke i sigurnosne aspekte: zaštitu privatnosti podataka, rizik od generiranja dezinformacija, te nedostatak kulturološke senzitivnosti algoritama u prepoznavanju specifičnih socio-emocionalnih stanja.

U radu se ispituje razina digitalne pismenosti mladih u korelaciji sa njihovim kritičkim vrednovanjem online izvora. Cilj je identificirati obrasce ponašanja u digitalnom okruženju kako bi se razvile preporuke za sigurnije korištenje tehnologije u savjetodavnom radu.

Rad naglašava da umjetna inteligencija, usprkos svom potencijalu, ne smije biti zamjena za profesionalni ljudski angažman, već strogo reguliran alat unutar sustava mentalnog zdravlja. Unaprjeđenje digitalne pismenosti i uspostavljanje jasnih etičkih standarda u digitalnom prostoru prepoznaju se kao ključni koraci u zaštiti mladih u virtualnom okruženju.

43. **Radina Vučetić**, Faculty of Philosophy, University of Belgrade

Russian soft power going sharp

This presentation examines the strategic evolution of Russia's image as Serbia's faithful ally, partner, and protector over the past decade. By combining theoretical and empirical perspectives, it demonstrates that Russian influence in Serbia is not merely an external imposition, but a co-produced political project jointly shaped by Moscow and Belgrade.

The study traces a crucial transition in Russia's strategic approach: the evolution from soft power to sharp power. Initially rooted in soft power mechanisms – evoking shared Slavic heritage, Orthodox ties, and mythologized historical alliances to foster organic cultural affinity, Russian influence has increasingly transformed into sharp power. Through the deliberate instrumentalization and distortion of history, these historical narratives are no longer used merely to build goodwill, but are deployed as coercive tools of covert influence, disinformation, and narrative manipulation designed to suppress alternative interpretations and align public opinion with Russian geopolitical objectives.

Since 2014, this mythologized image of Russia as the ultimate defender of Serbian national interests has significantly intensified. Both Russian and Serbian state actors and media elites have actively co-produced and amplified these distorted historical tropes. The presentation explores how this narrative alignment serves the

domestic and international political agendas of both Vladimir Putin and Aleksandar Vučić. Ultimately, it analyzes how the intensity and tone of this "sharpened" propaganda are dynamically calibrated to suit Serbia's ongoing, precarious foreign policy balancing act between Russia and the West.

44. **Lidija Kos-Stanišić, Đana Luša**, Faculty of Political Science, Zagreb

From attraction to influence: Film diplomacy as smart power in Southeast Europe and Southeast Asia

This paper examines film diplomacy as an instrument of smart power through a comparative analysis of Southeast Europe and Southeast Asia. It investigates how cinema functions strategically not just as artistic expression but also as a tool for shaping international perception, regional collaboration, and cultural identity. In Southeast Europe, the analysis focuses on Svadba (2026) and Čovjek koji nije mogao šutjeti (2024). These films engage deeply with issues of identity, social norms, historical legacies, and post-conflict realities. By circulating through European co-production networks and major international film festivals, they project narratives aligned with democratic governance, human rights, and reconciliation. Their international visibility reinforces political objectives tied to normative alignment with the Europska unija and regional cooperation. In Southeast Asia, the paper examines Women from Rote Island (2023) and Yohanna (2024). Both films have garnered international attention through festival screenings and awards, contributing to nation branding and cultural diplomacy. Women from Rote Island addresses migration, trauma, and labor precarity, while Yohanna highlights social issues with transnational relevance. Their circulation strengthens Indonesia's cultural presence within the ASEAN framework and enhances global recognition of Southeast Asian cinema.

By comparing the regions, the study highlights that Southeast Europe's film diplomacy is closely linked to EU-related normative integration and post-conflict reconciliation, whereas Southeast Asia's cinematic outreach often reflects evolving state priorities, socially engaged storytelling, and strategic cultural engagement. The paper argues that film diplomacy functions as a flexible smart power mechanism connecting culture, political economy, and governance.

45. **Ivana Badžek**, doktorandica Fakulteta političkih znanosti, Zagreb

Tajvan u geopolitičkom srazu Kine i SAD-a od 2024. do 2026.

Razdoblje od 2024. do 2026. obilježeno je intenziviranjem geopolitičkih napetosti između Sjedinjene Američke Države i Narodne Republike Kine, pri čemu Tajvan ostaje jedno od ključnih žarišta globalne sigurnosti. Tajvansko pitanje ponovno se afirmira kao centralna točka strateškog nadmetanja dviju velesila, pri čemu se preklapaju vojni, politički, gospodarski i tehnološki interesi. U ovom razdoblju vidljivo je povećanje kineskog vojnog pritiska kroz demonstracije sile, vojne vježbe i pojačanu prisutnost u Tajvanskom tjesnacu, što ima za cilj odvraćanje daljnjeg približavanja Tajvana zapadnim partnerima. Istodobno, Sjedinjene Američke Države nastavljaju jačati sigurnosnu i političku potporu Tajvanu, uključujući prodaju naoružanja, diplomatske kontakte i strateško pozicioniranje u Indo-pacifičkoj regiji.

Promjene u unutarnjoj politici Tajvana, osobito nakon izbora 2024. godine, dodatno utječu na dinamiku odnosa, otvarajući pitanja identiteta, suvereniteta i budućeg statusa otoka. Paralelno s tim, globalni kontekst – uključujući rat u Ukrajini, promjene u međunarodnim savezima i rastuću multipolarnost – doprinosi kompleksnosti situacije. Sigurnosna paradigma u Tajvanskom tjesnacu sve se više oblikuje kroz koncept odvraćanja, ali i rizika od nenamjerne eskalacije.

Uloga regionalnih aktera, poput Japana i država jugoistočne Azije, dodatno naglašava širi sigurnosni značaj ovog prostora.

Rad analizira ključne trendove i aktere u geopolitičkom srazu oko Tajvana u promatranom razdoblju, s posebnim naglaskom na implikacije za regionalnu i globalnu sigurnost. Cilj je razumjeti kako interakcija velikih sila utječe na stabilnost jednog od najosjetljivijih geopolitičkih prostora današnjice.

46. **Ana Lehocki Samardžić**, Filozofski fakultet, Sveučilište Josipa Jurjaa Storossmayera, Osijek

Jezično planiranje u krugu mađarske nacionalne manjine s posebnim naglaskom na terminološko planiranje

Izlaganje razmatra terminološko planiranje mađarskoga jezika u Hrvatskoj na primjeru nazivlja u obrazovanju te ga smješta u širi okvir jezičnih prava, funkcionalne dvojezičnosti i pluricentričnosti mađarskoga jezika. Polazi se od pretpostavke da formalno pravo na uporabu manjinskoga jezika u obrazovanju, upravi i drugim javnim domenama nije potpuno ostvarivo bez razvijene i pouzdane stručne terminologije. Mađari u Hrvatskoj pritom djeluju između standardne norme oblikovane ponajprije u Mađarskoj i hrvatskoga obrazovnog, pravnog i upravnog sustava, čiji pojmovi često nemaju izravne ekvivalente u mađarskoj terminologiji. Terminološki rad stoga nije mehaničko prevođenje naziva, nego usporedba pojmovnih sustava i posredovanje između standardne, regionalne i kontaktne uporabe.

Ciljevi jezičnoga planiranja među Mađarima u Republici Hrvatskoj ponajprije proizlaze iz neposrednih komunikacijskih potreba zajednice. Oni obuhvaćaju osiguravanje razumljive i normativno pouzdane terminologije za nastavu na mađarskom jeziku, prevođenje udžbenika i školske dokumentacije, rad nastavnika i stručnih službi te komunikaciju s tijelima javne vlasti. Važno je pritom očuvati po-

vezanost sa standardnim mađarskim jezikom, ali i dokumentirati regionalne nazive nastale u dugotrajnom dodiru s hrvatskim. U komunikaciji na nastavi može biti opravdano paralelno navesti standardni i regionalni oblik kako bi se povezali razumljivost i usvajanje stručnoga registra, no pravni i upravni tekstovi zahtijevaju jednoznačne termine, definicije i izričitu procjenu potpune, djelomične ili nulte ekvivalencije. Jezično planiranje tako istodobno služi funkcionalnosti manjinskoga jezika, očuvanju regionalnoga identiteta i smanjenju komunikacijskih rizika.

Analiza se temelji na dvama komplementarnim izvorima. Mađarsko-mađarski rječnik mreže Termini deskriptivno bilježi regionalne oblike, kontaktne pojave, arhaizme i stručne nazive iz mađarskih zajednica izvan Mađarske te ih povezuje sa standardnim ekvivalentima i autentičnim kontekstima uporabe. Višejezična baza EDUTerm sustavno uspoređuje obrazovne pojmove različitih država u kojim je prisutan mađarski jezik, određuje stupanj njihove ekvivalencije i predlaže rješenja kada izravnoga ekvivalenta nema. Dio projekta koji se provodi u Hrvatskoj pokazuje znatan broj terminoloških prijedloga i djelomičnih ekvivalenata, što potvrđuje da su razlike u sustavima između hrvatskoga i mađarskoga obrazovnog sustava temeljni izazov. Primjer termina izvrsni savjetnik pokazuje kako noviji hrvatski institucionalni pojmovi mogu najprije ući u regionalni mađarski govor kao kontaktni oblici, dok se stručni mađarski naziv tek treba oblikovati i potvrditi u uporabi.

Rezultati upućuju na to da je terminološko planiranje mađarskoga jezika u Hrvatskoj zasad pretežno problemski i projektno usmjereno. Daljnji rad valja temeljiti na korpusu udžbenika i školske dokumentacije, provjeri prihvaćenosti termina među nastavnicima, učenicima i prevoditeljima te javnom postupku njihove stručne validacije i revizije. Takav razvoj omogućio bi da manjinska zajednica ne bude samo primatelj normativnih rješenja, nego ravnopravan sudionik u oblikovanju nazivlja kojim se pravno zajamčena višejezičnost pretvara u stvarnu mogućnost obrazovanja, rada i javnoga djelovanja na mađarskom jeziku.

47. **Sandra Kralj Vukšić**, Slovački centar za kulturu, Našice

Uloga manjinskih institucija u očuvanju jezika, kulture i identiteta nacionalnih manjina: primjer Slovačkog centra za kulturu Našice

U kontekstu suvremenih društvenih, demografskih i migracijskih procesa, manjinske institucije imaju važnu ulogu u očuvanju jezika, kulture i nacionalnog identiteta nacionalnih manjina, ali i u jačanju kulturne vidljivosti manjinskih zajednica, međuinstitucionalne suradnje i međugeneracijskog prijenosa jezika, kulture i nacionalnog identiteta.

Cilj rada je analizirati ulogu i doprinos Slovačkog centra za kulturu Našice u očuvanju jezika, kulture i nacionalnog identiteta slovačke nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj. U radu se analiziraju kulturne, obrazovne, izdavačke i međunarodne aktivnosti Centra, s posebnim naglaskom na promicanje slovačkog jezika i pisma, očuvanje kulturne baštine te povezivanje institucija i organizacija Republike Hrvatske i Slovačke Republike.

Rezultati analize ukazuju na važnost manjinskih institucija u stvaranju institucionalnih pretpostavki za očuvanje manjinskog jezika i kulture, međugeneracijski prijenos jezika, kulturnih vrijednosti i nacionalnog identiteta te jačanje kulturne vidljivosti manjinske zajednice. Slovački centar za kulturu Našice ima značajnu ulogu u povezivanju pripadnika slovačke nacionalne manjine s većinskim društvom i matičnom državom te u stvaranju prostora za kontinuirano njegovanje i afirmaciju slovačkog jezika, kulture i nacionalnog identiteta. U radu se također razmatraju izazovi očuvanja manjinskog jezika i kulture povezani s demografskim promjenama, migracijama i globalizacijskim procesima.

48. **Aleksandar Ilinčić**, Srpsko kulturno društvo Prosvjeta, Zagreb

Izdavaštvo obrazovnih materijala na jeziku i pismu nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj – iskustva izdavačke kuće Prosvjeta

Rad „Izdavaštvo obrazovnih materijala na jeziku i pismu nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj – iskustva izdavačke kuće Prosvjeta" plod je istraživanja potreba koje srpska zajednica u Republici Hrvatskoj ima u segmentu školovanja na srpskom jeziku i ćiriličnom pismu te rezultata koji su u tom polju ostvareni. Produkcija obrazovnih materijala na manjinskim jezicima s jedne strane predstavlja izraz neophodnosti da učenici koji pohađaju ovakav specifičan oblik školovanja imaju adekvatna nastavna sredstva, dok ujedno odražava stupanj zrelosti ukupnog društva. Kroz sagledavanje kapaciteta i dometa do kojih se stiglo u nastojanjima za razvitkom manjinskog nastavnog izdavaštva, a s polazišta srpske zajednice (i to iz neposredne perspektive djelovanja izdavačke kuće „Prosvjeta d.o.o." i Srpskog kulturnog društva „Prosvjeta"), u članku se iskazuju i analiziraju fenomeni s kojima se ovakav vid nakladništva generalno suočava.

49. **Marko Miljković**, Institut ekonomskih nauka, Beograd

Energetski savez: Ruska energetska diplomacija u Srbiji kao izvor nestabilnosti na Zapadnom Balkanu

Ova prezentacija istražuje mehanizme i implikacije ruske energetske diplomacije u Srbiji, naglašavajući trajnu ranjivost zemlje na ruski utjecaj kroz suradnju u oblasti nafte, plina i, sve više, nuklearne energije. Analiza identificira obrazac agresivnih, ali pragmatično prilagodljivih ruskih strategija, koje su često omogućene odsustvom koordiniranog odgovora Zapada. Oživljavanje projekta Juž-

ni tok i izgledi za nuklearnu suradnju sa Rosatomom, koji su privremeno zaustavljeni ruskim invazijama na Ukrajinu, naglašavaju kontinuitet ovih strategija. Koristeći analitički okvir lanaca energetske vrijednosti Margarita M. Balmaceda, rad otkriva ne samo ruska strateška oruđa, već i ukorijenjene mreže unutar srpskih političkih elita koje olakšavaju ova partnerstva. Iako se Srbija još uvijek nije opredijelila za stranog partnera za svoj nuklearni program, vjerojatnost proširenja suradnje sa Rusijom u području energetike raste. To bi Rusiji omogućilo dugoročnu kontrolu nad elektroenergetskim sektorom Srbije. Takav razvoj događaja značajno bi produbio ovisnost Srbije o Rusiji, sa dalekosežnim posljedicama po njen suverenitet, energetsku sigurnost i usklađivanje u širem europskom geopolitičkom pejzažu.

50. **Andrea Bilandžija**, doktorandica Fakulteta političkih znanosti, Zagreb

Nestabilna područja kao geopolitički izazov: Afrički kontinent kao nestabilno područje

Ovaj rad istražuje koncept nestabilnih područja iz geopolitičke perspektive, primjenjujući ga na afrički kontinent. Unatoč tome što je poprište brojnih oružanih sukoba, političkih nemira i društvene fragmentacije, Afrika je često zanemarena u klasičnoj geopolitičkoj literaturi. Istraživanje ispituje u kojoj se mjeri afrički sukobi podudaraju s utvrđenim obilježjima nestabilnih područja.

Na temelju analize 54 međunarodno priznate afričke države, istraživanje identificira sedam ključnih kriterija nestabilnosti: nacionalne, etničke i vjerske podjele; izostanak stabilnih političkih institucija; prisutnost neformalnih ili terorističkih organizacija; gospodarsku i političku slabost; nedostatak regionalne stabilizirajuće sile; suparništvo velikih sila; te neriješene granične sporove. Svaka država procijenjena je prema navedenim kriterijima i svrstana u jednu od triju razina nestabilnosti: visoku, umjerenu ili nisku.

Rezultati pokazuju da 18 afričkih država iskazuje visok stupanj nestabilnosti, često suočenih s trajnim ili neposredno prijetećim sukobima. Dodatnih 24 države pokazuje umjerenu nestabilnost, dok je samo 12 svrstano u skupinu niskog rizika, pri čemu su većinom riječ o otočnim državama. Istraživanje zaključuje da je teorija nestabilnih područja u potpunosti primjenjiva na Afriku, koja se zbog složene etničke strukture, kolonijalnog nasljeđa, slabog upravljanja i vanjskih utjecaja suočava sa značajnom i raširenom geopolitičkom nestabilnošću. Postizanje dugoročne stabilnosti na kontinentu zahtijevat će sveobuhvatne, koordinirane i kontinuirane međunarodne i regionalne napore.

51. **Dalibor Matić**, doktorand Fakulteta političkih znanosti, Zagreb

Resursi i nestabilnost u Africi – poveznice između prirodnih resursa i državnih udara

Cilj izlaganja je predstaviti odnos između bogatstva prirodnih resursa i državnih udara u Africi. Afrika obiluje prirodnim bogatstvima. Njena bioraznolikost i prirodni resursi na površini, poput šuma i vodnih zaliha, jednako su bogati kao mineralne sirovine ispod površine. Afrički kontinent drži otprilike 30 % svjetskih mineralnih rezervi, 40 % svjetskih zaliha zlata i 12 % svjetskih zaliha nafte. Afrika obiluje i ključnim mineralima, poput rijetkih metala, koji su postali predmet globalne geoekonomske jagme za sirovinama potrebnima za digitalnu i zelenu preobrazbu. Osim sirovina, Afrika ima brojan mladi naraštaj medijalne dobi od 20-ak godina, koji je spreman i sposoban politički, gospodarski i demografski doprinijeti svojoj zajednici.

Međutim, afričke države suočene su s brojnim slabostima, poput lošeg upravljanja, slabih institucija, visoke razine korupcije i neraznovrsnog gospodarstva, što mladim Afrikancima onemogućuje razvoj i ispoljavanje vlastitih kapaciteta i interesa. Sve to ostavlja prostor za djelovanje pobunjeničkim i terorističkim skupinama, bandama i etničkim „milicijama“ koje u svojem destabilizirajućem djelovanju

koriste slabo čuvane, iz kolonijalizma naslijeđene granice i slabu regionalnu suradnju. Kombinacija ova dva fenomena za ishod ima nezadovoljstvo, nasilne prosvjede, sukobe, državne udare i iseljavanje. Ovu sliku upotpunjuju i djelomično objašnjavaju podatci o razmjerima neimaštine u Africi. Naime, trećina Afrikanaca živi ispod praga siromaštva, polovica ih nema pristup električnoj energiji a čak je trećina punoljetnog stanovništva nepismeno.

Istraživanje je usmjereno na utvrđivane korelacije između bogatstva prirodnih resursa i nestabilnosti u Africi, manifestirane državnim udarima. Proučeni su koncepti zamke prirodnih resursa i paradoksa obilja kao i teoretski okvir realizma kao trenutno dominantan okvir u međunarodnim odnosima, kojim se namjerava povezati porast interesa globalnih sila za suradnjom s Afrikom i porast broja državnih udara u afričkim zemljama.

52. **Korina Krizmanić, Zlatko Fadljević**, doktorandi Fakulteta političkih znanosti, Zagreb

Demografski procesi u strateškom diskursu Republike Hrvatske: razvojni izazov ili sigurnosno pitanje?

Republika Hrvatska suočena je s jednim od najizraženijih demografskih padova u Europskoj uniji, obilježenim depopulacijom, starenjem stanovništva i intenzivnim iseljavanjem radno sposobnog stanovništva. Iako se ovi procesi u hrvatskoj akademskoj i političkoj praksi pretežno analiziraju u okviru ekonomskog razvoja i socijalne politike, njihovi potencijalni učinci na kapacitete države – uključujući obrambene sposobnosti, upravljanje teritorijem i otpornost sustava otvaraju pitanje njihove šire sigurnosne relevantnosti.

Izlaganje će pružiti analizu načina na koji su demografski procesi uokvireni u ključnim strateškim dokumentima Republike Hrvatske u razdoblju od 2013. do 2025. godine. Polazeći od proširenog kon-

cepta sigurnosti, uz integraciju pristupa ljudske sigurnosti i koncepta strateške otpornosti, u izlaganju će biti prezentirano tretiraju li se demografske promjene kao razvojni (socio-ekonomski) izazov ili kao mogući izvor destabilizacije sigurnosne arhitekture, osobito u kontekstu teritorijalne kontrole, obrambenih kapaciteta i institucionalne otpornosti.

U fokusu analize nalaze se službeni sigurnosno-strateški i razvojni dokumenti, pri čemu se posebna pažnja posvećuje njihovoj međusobnoj usporedbi i identifikaciji mogućih razlika u pristupu demografskim procesima. Analiza obuhvaća sigurnosno-strateške dokumente (Strategija nacionalne sigurnosti, Strategija obrane, Strateški pregled obrane, Dugoročni plan razvoja Oružanih snaga i Godišnje izvješće o obrani) te razvojno-demografske dokumente (Nacionalna razvojna strategija i Strategija demografske revitalizacije).

Izlaganje je usmjereno na prezentaciju načina na koji se demografski trendovi prepoznaju i interpretiraju u strateškom diskursu Republike Hrvatske, kao i na razinu njihove povezanosti s pitanjima nacionalne sigurnosti. U tom kontekstu razmatra se postoji li diskurzivni i sektorski raskorak između sigurnosnih i razvojnih politika, odnosno u kojoj su mjeri demografski procesi integrirani u oba analitička okvira. Cilj izlaganja je doprinijeti boljem razumijevanju odnosa između demografskih promjena i nacionalne sigurnosti, s posebnim naglaskom na otvaranje šire rasprave o mjestu demografije u suvremenim sigurnosnim studijama.

53. **Lovro Lukavečki**, Sveučilište Sjever & **Hrvoje Jakopović**, Fakultet političkih znanosti, Zagreb

Kriza kao politički resurs: studija slučaja političke komunikacije Aleksandra Vučića

Kriza kao pojam u suvremenoj društveno-političkoj svakodnevnici doživljava svojevrsnu diskurzivnu proliferaciju te se koristi kao politički naglašen, ali analitički često neprecizan koncept. Polazeći od razlike između strukturalno-funkcionalističkog i konstruktivističkog pristupa, u ovom slučaju krizu se sagledava primarno kao fenomen koji je društveno i komunikacijski konstruiran te oblikovan kroz procese uokvirivanja. Simboličko označavanje i određivanje pojedinog događaja kao kriznog razumije se primarno kroz prizmu političkog čina koji će potaknuti osjećaj hitnosti, naglasiti društvenu podjelu, legitimirati političke odluke te u konačnici dovesti do političkih benefita za političke aktere. Rad se temelji na studiji slučaja, na primjeru predsjednika Republike Srbije Aleksandra Vučića, kroz analizu više kriznih situacija. Osnovni cilj je identifikacija repetitivnih obrazaca komunikacije koji sugeriraju da kriza ne predstavlja samo objektivni događaj, nego i politički resurs koji akteri upotrebljavaju radi jačanja vlastite političke pozicije. U tom smislu istraživanje pruža snažan doprinos komunikacijskim i sigurnosnim studijama u razumijevanju krize kao komunikacijskog i političkog instrumenta u suvremenom okruženju.

54. **Olha Sharan**, Nacionalno sveučilište Ivan Franko u Lavovu

Implementacija hrvatskog iskustva razminiranja u Ukrajini: izazovi i perspektive

Analizirane su mogućnosti implementacije iskustva Republike Hrvatske u području humanitarnog razminiranja u kontekstu Ukrajine, koja se suočava s jednim od najvećih izazova minske kontaminacije u suvremenom svijetu. Nakon završetka Domovinskog rata Hrvatska je razvila učinkovit i međunarodno priznat sustav razminiranja koji obuhvaća institucionalne temelje, zakonodavni okvir, tehničke kapacitete te modele financiranja i međunarodne suradnje. Razmotrene su ključne komponente hrvatskog modela, uključujući koordinaciju između državnih tijela, standardizaciju operativnih procedura, obuku stručnog kadra i primjenu suvremenih tehnologija.

Posebna pozornost posvećena je mogućnostima prilagodbe tog iskustva ukrajinskom kontekstu, uzimajući u obzir razlike u teritorijalnom opsegu, sigurnosnim uvjetima i razini kontaminacije. Identificirani su glavni izazovi, među kojima su nedostatak resursa, potreba za ubrzanom obukom stručnjaka, složenost upravljanja velikim kontaminiranim područjima te nužnost dugoročne međunarodne potpore. Također su analizirane perspektive razvoja sustava razminiranja u Ukrajini kroz primjenu inovativnih tehnologija, jačanje institucionalnih kapaciteta i integraciju u europske sigurnosne i humanitarne okvire.

Iskustvo Hrvatske može poslužiti kao vrijedan model za Ukrajinu uz uvjet njegove odgovarajuće prilagodbe specifičnostima ukrajinskog postkonfliktnog okruženja. Uspješna implementacija ovisit će o sinergiji nacionalnih institucija, međunarodnih partnera te održivih strategija obnove i sigurnosti.